

Leyssæla 4,00 kr.
53. árgangur

SOSIALURIN

frælsi
javnadur — brøðralag

Nr. 3 — Leygardagur 12. januar 1980

Fer fyrsta túrin í næstu viku

Sjúrðarklettur (ex. Ranafossur) fer fyrsta túrin í næstu viku. Hann skal trola undir Føroyum og avreiða á Tvøroyri.

Sjúrðarklettur var í Havn í gjár eftir trol-útgerð. Hann er umbygdur til trolara í Noregi og kom haðani stutt fyri jól.

Tað er P/f Oyrnafjall á Tvøroyri, sum eigur Sjúrðarklett. Skipari er Elmar Poulsen úr Frøðba og 8 mans eru við.

Jens Pauli Heinesen á donskum

Eitt úrval av stuttseg-um eftir Jesu Paula Heinesen kemur út á donskum til várs.

Tað er Ebba Hentze, sum hevur gjørt úr-valið.

Frammanundan er Jens Pauli Heinesen týddur til íslendskt, svenskt og norskt.

Funnu onki óvanligt í drekki- vatninum

— Vita ikki, hví tað smakk-
aði so illa

lesið á síðu 5

Kappast um 13 meistaraheiti

94 hondbóltslið kappast í vetur um 13 føy-oyameistaraheiti. Unglingarnir hava longu avgjört sínar kappingar. Hjá monnunum bleiv Neistin meistari og hjá kvinnunum Stjørnan.

Men hvør fær so hini 11 heitini? Tað er ikki avgjört enn. Men ein kann gita og gera sær metingar. Á baksíðuni í dag hava vit eitt yvirlit yvir støðuna í øllum deildum í hondbóltskappingini.

Á seiða-
bergi
við glúpi

síða 4

Stórt fylgiblað um William Heinesen!

William Heinesen hevur við bókmentum sínum, sum eru týddar til mong mál og komnar út í upplagi upp á fleiri 100.000, prógvað, at hann telist millum teir stóru rithøvundarnar á okkara døgum.

Í samband við dagin heilsa og lýsa vit William — rit-høvundan, yrkjaran, listamannin, keipumyndateknaran, musikaran, humoristin og tann stríðandi humanistin — á síðu 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 og 16.

(Hava skúlar áhuga fyri at keypa flokksett av bladnum, kunnu teir venda sær til Sosialin).

William Heinesen hevur prýtt hopin av bókum og ritum við tækingum sínum. Hendan er frá jolabladnum Følv, og visir nakrar av teimum eldru spælimonnunum frá 1897 — Traber, Long, bakar Hansen og Dia við Stein spæla til konsert í „velgørenheds øjemed“.

Gjørði Havnina til »heimsins nalva«!!!

Um fjølbroytta listamannin William Heinesen á 80 ára degnum

Yvir 20 skaldaverk

Tað er ikki smávægis, sum William Heinesen hevur avrikið, síðan hann læt tað fyrsta yrkingasavnið, *Arktiske Elegier*, koma út í 1921 — 21 ára gamal.

Bókmentliga framleiðslan fevnir um 20 verk — 7 skaldsøgur, 5 stuttsøgu- og essayssøvn og 8 yrkingasøvn.

Herafturat koma bækur sum *Tann deilige Havn*, ið William skrivaði saman við John Davidsen, meðan Ingolfur av Reyni teknaði, og myndabókin *De magiske Øer*, ið William setti orð til.

Sum sjónleikahøvund hevur William eisini roynt seg. Seinast í tjugunum skrivaði hann »Ranafellið«, og í sekstírunum »Hoyr um annan, hygg um teg sjálvna«. Hesin var upprunaliga skrivaður í tríatiárunum saman við Hans A. Djurhuus, men ongantíð framfærdur tá. Í trýssunum varð hann broyttur og lagaður til nútíðina og framfærdur.

Eisini hevur hann lagt til rættis bókinu *De dyrebare Liv*, sum eru brot úr brøvum frá Jørgen-Frantz Jacobsen til Williams. Hon kom út í 1958.

Herumframt skrivaði William handritið til filmin *Tro, håb og trolddom*, ið varð tikið upp í Føroyum seinast í fimtiárunum og handritið til ein sjónvarpsfilm fyri børn, ið varð tikið upp í Bø, og sýndur í danska sjónvarpinum fyrst í sjeytiárunum.

Skaldsøgurnar:

Blæsende Gry, 1934.

Noatun, 1938. (Nóatún, 1975, Áshild Olsen føroyskaði)

Den sorte Gryde, 1949. (I Sortanum, 1975, Bjarni Niclasen føroyskaði)

De fortabte Spillemand, 1950. (Glateðu spælmenninir, 1975, Heðin Brúð føroyskaði)

Moder Syvstjerne, 1952. (Móðir Sjeystjerna, 1975, Heðin Brú føroyskaði)

Blæsende Gry, 1961, 2. broytta útgáva. (Degningsvindar, 1975, Chr. Matras føroyskaði)

Det gode Håb, 1964

Tårnet ved verdens Ende, 1976. (Tornið á heimsins enda, 1976, Hans Thomsen føroyskaði), sum hevur undirheitið: *Skaldsøga í minnisbrotum um ungdomin hjá hinum yngsta*.

Stuttsøgu- og essayssøvnini:

Det fortryllede lys, 1957. (Himinin brosar, 1976, Chr. Matras føroyskaði)

Gamallels Besættelse, 1960

Kur mod onde Ånder, 1967

Don Juan fra Tranhuset, 1970

Fortællinger fra Torshavn, 1973

Yrkingasøvnini:

Arktiske elegier og andre digte, 1921

Højbjergning ved Havet, 1924

Sange mod Vaardbyet, 1927

Stjerne vaagner, 1930

Den dunkle Sol, 1936

Digte i Udvalg, 1955

Hymne og Harmsang, 1961

Panorama med Regnbue, 1972

Týsdagin komandi — 15. januar — fyllir havnarmaðurin, skald-ið, humoristurin, listamaðurin, tann stríðandi humanisturin, teknarin, satirikarin, musikarin og alheimsmáðurin, WILLIAM HEINESSEN, 80 ár.

Føddur er hann í Tórshavn — heimsins nalva, sum hann sjálvur hevur skýrt Havnina — og uppvaksin er hann eisini í hesum heimsins minsta høvuðsstaði. Her hevur hann búleikast øll manndómsárini, meðan hann var nokur av ungdomsárunum í Keypmannahavn og Ringsted.

Sonur er hann til keyp-

mannin Zacharias Heinesen, sum var ættaður vesturi úr Bø, har William sum smádrongur andaði nakað av gamlari bygðasiðmenning í seg í fritíðum, og Carolinu, sum var abbadóttur til tann fyrsta av Restorff-ættini, sum búsettist í Føroyum.

Tvær ymiskar mentanir

Meðan pápin var av rófteoyrkari ætt, var móðurin av donskum oppruna. Móðurin, sum var ógvuliga musikalsk og altíð spældi klaver, kom úr einum umhvørvi, sum var eyðkent av musikk- og sangmentan og nýggjar útlendskari mentan yvirhøvur.

Sammenrenningin av hesum báðum mentanararvunum

setti dám á tað umhvørvið. William vaks upp í í Havnini — og tað hevur hann eisini skrivað nógv um í endurminnandi bókum sínum. Sjálvur hevur hann sagt, at hann hevði nokur lukkilig og ævintýrakend barnár, sum eisini skaldskapur hansara bendir á.

Yrkti tidliga uppbyggiligar sálmar

Óg skaldskapur hansara rekkur langt aftur. Longu sum skuladrongur royndi hann seg við penninum í tí »litterera« blaðnum »Klokke-lyng«, sum hann og nakrir vinmenn hansara skrivaðu. Ein teirra var Christian Matras, sum var komin av Viðareidi til Havnar at ganga í realskúlan.

William yrkti sálmar og uppbyggiligar visur um tann breiða og tann smala vegin, meðan Christian, umframt at yrkja, skrivaði søgur — serliga kærleikssøgur sum ikki »endaðu væl«. Søgurnar hjá William og hinum endaðu afturimóti í øllum góðum við guðs vælsignisi og sigur fyrri rættvisi.

William indremissi-ónskur — Matras ateistur og sosialistur

Um hetta litterera virkseimi og metið við Christian Matras skrivur William so hugtakandi um í eini 50 ára føðingardagsgrein til Christian Matras í Varðanum.

Frámhald á síðu 12

Ein av bestu stuðulunum hjá musikk-skúlanum

*Hansara konsertummæli hava verið rætt-
vís og ein góð vegleiðing, sigur Erik Peter-
sen*

William Heinesen hevur eisini gjørt seg galdandi innan musikk-lív í Havnini. Um týðningin, hann hevur havt fyrri Tórshavnar Musikk-skúla, greiðir Erik Petersen, fyrrverandi lektor, frá:

— William Heinesen var við til at stovna musikk-skúlan saman við Thomas Nygaard og mærl sjálvum.

— William spældi ikki sjálvur saman við okkum, men hann var ógvuliga musikkhugaður og stuðlaði okkum — eins og hann stuðlaði øllum sum hevði við mentan at gera — eisini áðrenn vit stovnaðu musikk-skúlan. Og hetta gjørdi hann á ein hvønn teinkiligan hátt við at agitera og við at hjálpa til at leggja til rættis.

— Eisini hjálpti hann til í øllum tí praktiska arbeiðinum, aftaná at musikk-skúlin var stovnaður.

Hvørt ár skuldi skúlin m.a. geva eina frageiðing frá virksemini skúlans og hana gjørdi William og Erik altíð í felag.

Eitt gott navn

Eisini visir Erik á, at tað hevði ikki minst týðning, at William var eitt gott navn.

— Longu síðst í fjórutunum fingur vit vegna okkara arbeiði áheitan frá lögtingsmonnum — serliga Andrassí Samuelsen, sum tá var lögmaður — um at søkja tingið um stöðning. Og seinri vóru tað menn, sum Edvard Mitens, sum søgdu, at vit høvdu uppi-borið stöðning fyrri okkara arbeiði.

— Sjálvur minnst eg, at eg bleiv biðin at koma út til Mitens, tá hann var landsstýrismaður, sum setti eitt tal á — eg haldi tað var 1500 kr. — sum eg helt vera dekan ov nógv, men hann segði, at hetta máttu vit í minsta lagi hava, sigur Erik og leggur afturat, at tað er einki at ivast í, at ein góð kraft

aftan fyrri hetta var William Heinesen.

Nevndarlimur øll árin

William Heinesen hevur sitið í nevndini í Tórshavnar Musikk-skúla alla tíðina og er framvegis við.

— Og tá vit hava tikið avgerðir, hava hansara meiningar verið ógvuliga nyttugar og sunnar. Tað hevur altíð borið væl til, tá hann er komin við sínum argumentum. Hann er altíð komin við nøkrum, sum hevur kunnað livgáð og stuðlað, vit hava jú eisini havt okkara trupuleikar, heldur Erik fram.

— Tað, sum eisini hevur havt týðning fyrri okkum, er, at hann altíð hevur havt eitt stórt úrval av grammofonplátum, sum vit bæði hava kunnað hoyrt uppi hjá honum og lánt, so vit hava kunnað diskuterað musikk. Tað er einki at ivast í, at hetta hevur gagnað okkum í tí praktiska.

— Annars er altíð nakað musikk-skilt í tí, sum William hevur skapað. Hann hevur musikalur við í bókunum og teir eru menn, sum vit vita, hvørjir vóru — Gamli Long, Bakar Hansen, Traber og allir teir við Stein.

— Hava tit kent tykkum aftur?

— Ikki sørt.

Gjort musikk-stykkir

William Heinesen hevur eisini gjørt nokur musikk-stykkir.

Eitt, sum hann nevnr Norska Løva, er gjørt fyrri klaver, og er m.a. spælt av Rigmor Restorff Rasmussen á eini framsýning í Fredericia.

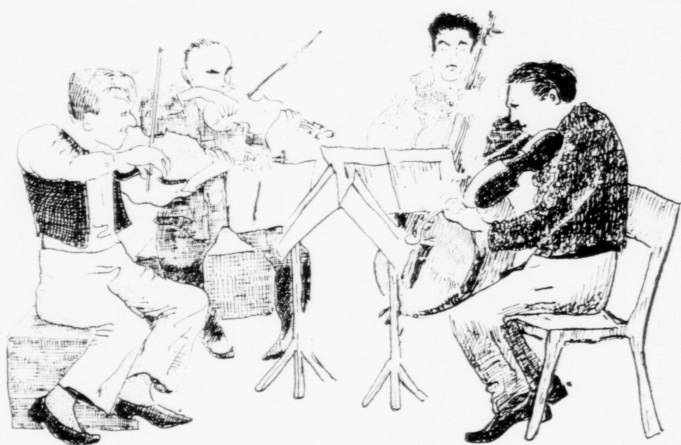
Eisini hevur hann gjørt variationir yvir eitt gamalt føroyskt sálmalag fyrri bratch. Hetta hevur Erik Petersen skrivað niður og er tað framført bæði

niðri í Danmark og her í Havn.

Góður kritikari

— William hevur eisini ummælt konsertir í bløðum, hava tey havt ávirkan á tykkum?

— Hansara ummæli hava verið serdeilis rættvís. Tey hava givið eina

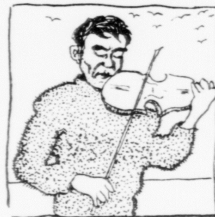

Fýra spælsmenn — sum William eisini hevur skrivað bók um — frá 1918 — Jan Restorff, Óla Jakup í Horni, Morentius og Hans við Stein. William teknaði myndina til grein eftir M.S. Viðstein í júláblaðnum Følv 1967

metan av, hvussu framfarslan hevur verið. Men hann, sum dugir at lesa, sær millum reglurnar, at har liggur ein finur, verdigur kritikkur — ein vegleiðing. Eg veit enn, tá, at William hevur følt seg tvungnan at skriva ummæli, aftaná at onnur hava skrivað milt sagt

tápulig og býtt ummæli.

— Jú, William Heinesen hevur havt ómetaligan týðning fyrri Tórshavnar Musikk-skúla og hevur verið ein av bestu stuðlum skúlans, sigur Erik Petersen at enda.

Morentius við fiolíni

»Skortarnir« eru altíð blíðir

Ein fyrimunur at vera landsmaður William Heinesens!

Hvat siga vit, tá vit tosa um William Heinesen — vit vanliga deyðiliga? Vit hava

hoyrt søgur um hendan mann, sum er okkara. Hann er heims-kendur! Hygg, har

kemur William Heinesen. Nú hevur hann fingið sær fullskegg, og hann súkklar.

— Ongin veit betri enn vit sjálvi, at hesin landsmaður okkara kann vera skemtiligur. Satt at siga. Tað er ein fragd at sleppa at hyggja í skútsbók hansara — ein tjúkk bók, fylt við klippum — klipp, sum bert William Heinesen kann gera. Men í hesi tjúkku bók er eisini eitt ótal av karikaturum. Tekningar av andlitum. Felags fyrri hesar »skortar«, sum William sjálvur kallar tekningarnar, er, at teir allir stiggja glaðir út.

»Skortarnir« eru fólk, sum William Heinesen hevur hitt í lívi sínum. Tey eru núlivandi fólk ella fólk, sum eru farin. Fólk sum honum hevur dámað, tí sum hann sigur:

— Ein tosar ikki um fólk, sum ikki hava áhuga.

Kanska veit William Heinesen tað ikki sjálvur. Men hann eigur at vita, at vit eru nógvir føroyingar, sum hava havt fyrimun av landsmanni okkara, tá vit hava verið uttanlands. Ofta man tað hava fløvað hjørtu føroyinga uttanlands, tá fólk har siga við teg: — ... so er tú altso landsmaður William Heinesens.

Men — tað skal heldur ikki vera nakað dulmál, at nokur av okkum hava nýtt høvið til at útvega okkum ein góðan karakter ella økja um virðið av ávisum upp-gávum í sambandi við útbúgving uttanlands, júst tí vit eru landsmenn Williams.

Ja, summi av okkum hava kanska beinleiðis sagt ósatt, tá vit siga:

— Hetta segði William Heinesen mær sjálvur. Eg havi sjálvur tosað við hann.

Hinvegin eru tað eisini nógv undir útbúgving uttanlands, sum hava vitjað William heima hjá honum sjálvum og hava fingið nokur orð við sær.

— Tú skalt ikki rokna við, at William Heinesen tekur tær tað illa upp, um tú fært ein fyrimun av snobbutum lærarum ella próvdómarum, tá tú ert til próvtøku — til dæmis í Danmark. Tú skal ikki ivast í, at William veit av hesum. Er tað kanska ikki fleiri av okkum, sum hava hoyrt orðini:

— Nei, har William Heinesen virkeliga sagt det... det må jeg vel nok sige...

Millum annað av hesi orsök eru vit fleiri, ið vilja siga:

— Takk fyrri, William Heinesen.

Sonne Smith

Ein glóð av heimseldinum

— *nøkur orð um bundna skaldskapin hjá William Heinesen*

Millum tað nógva ment-unargóðsið, USA eftir 2. heimsbardaga hevur flutt út til Europa, er ein heil bókmentalig grein — science-fiction, sum hon verður rópt. Sumt av skaldskapinum glógvir — ein minnst við gleði nøvn sum Bradbury, Clarke, Ursula leGuin. Men tað mesta er hópfraðleidd bókmentalig ifylla. Tú skalt eittast at gera ferðir til lógin tungli í rúmdarinnar ytstu avrókum. Í staðin fyri verður tú sleptur inn í trøngar heimar hjá hugskerdum høvundum, sum á ein ósunnan máta eru upptiknar av gadgets, sum eru særir fyri evni til at skapa livandi persónar, og sum minst av øllum eru

skald.

Føroyiski rithøvundurin William Heinesen er skald. Hann hevur ikki brúk fyri slikari dagdølvju fyri at fara á flog. Hann gjørdi sína rúmdarferð fyri áttati árum síðani. Mitt á tí veldugu vetrar-breytini, har stjörnumar teljast sum sandskorn, lendi hann á eini lagnari planet. Henda planetin uddi í merkiligum skapningum, kyttum og urtum. Ivaleyst kundi hann farið víðari, um hann legði í. Men her var nóg mikið at geva sær far um eina heila ævi. Og hvi skuldi hann farið longur? Hann er staddur mitt í rúmdarinnar hjarta:

De dunkle Bjerge gled i Mørket ud.
Den tunge, trygge Jord — hvor blev den af?
Den sprang i Rummet ind og fandt sin Plads:
et lille Løv paa Stjernerhimlens Træ.

Det toner bundløst fra det tomme Dyb;
en frossen Luftning gennem Kronen gaar —
et Sus af Evighed og øde Aar.
Og Stjernelevet skælver som i Nød —
som ville alle Blade bryde op
og løse sig fra Træet, et for et,
og sejle deres Vej i Mørket ud.

Henda yrkingin er úr savninum Stjernerne Vaagner. Stjörnuvæðing er veraldaraskin Yggdrasil, sum vit kenna úr tí norrønu heimsuppfatan-

ini. Yrkingin er eitt gott umboð fyri skaldskapin hjá William Heinesen frá hesari tíðini — ein sterkur náttúrskaldskapur, tíðleysur, ofta eisini staðleysur.

har menniskjan hómast, skuggakend, nøtrandi undir natúrinnar veldi,

Kun den, der endnu kan forfæres,
bevarer sin Menneskesjæl
naar Mørket, det vældige, stemmer
imod hans Nakke sin Hæl.

William Heinesen hevur givið út tilsamans sjei yrkingasøvn, ið fevna um hálva öld. Tey falla í tveir partar — Arkktiske Elegier, Højbjergning ved Havet, Sange mod Vaardybte, Stjernerne Vaagner og Den Dunkle Sol, sum komu út undan 2. heimsbardaga — og Hymne og harmsang og Panorama med regnbue, ið komu út eftir 2. heimsbardaga. Tær broytingar, hansara skaldskapur hevur verið fyri, í sniði, tilfari og sjónarmiðum, frá tjúgu- og triatiár-unum til fimti- og seksti-árin, eru av einum slag, ið bara kunnu gagna einum yrkjara — frá samtidarløysi til samtidarviðmerking, frá individualismu til felag, frá tí vónríku De vise Mænds Hjemfærd til ta glúsku Biskop Wolfs passion. Tekniskt eru framstiginu kollveltandi — sum vit siggja, um vit samanbera eitt nú Lysavisen úr Den dunkle Sol við Jam Session 1959, har tann vesturlenska siðmenningin frá

móti eini bakgrund av stjörnum og ævinleika:

»Nippen til Glas og Bakk-
en paa Piber / og stille
Nippen til Evigheden«.

Samtíðin er ikki við í hesum yrkingunum, heldur ikki menniskjan sum sosialur skapningur. Viðkvom sansan, hvassar silhouettir, visuel meg eyðkennir tær. Kynstrið at lata natúrinnar veldi rína við teg verður til motto:

Men tað hendir seg, at kritikarin ger lesaranum ferðina tvørligari enn neyðugt. Tá ið onkur kritikari hevur roynt at seta William Heinesen í bás sum verandi — at kalla burturav — «kosmiskan», so má hetta takast við stórum fyrvirni — ein slik etiketta kundi lættliga komið at fjalt livselskan, livsverjaran, tann sosialt engageraða stríðsmannin William Heinesen.

Tibetri hevur William Heinesen sjálvur í sínum yrkingum loftað øllum royndum at veita seiggið burtur úr skaldskapi sínum við burturkæmmandi spjældrum. Poste restante til Shi-kings digtere sigur ikki, so lítið um hansara egna skaldskap: »Mere jordisk end jeres / var ingen jordisk sang. / Ingen, ingen / havde dybere rod i denne verden, / vort gædefulde hjem, / hvor toner, farver og ord / udløser tingenes væsen / for deres trofaste elskere«. Sannleikin er heldur, at William Heinesen fyrst og fremst er antimetafysikari, ein dyrkari av livinum, holdinum, heiminum. Hansara skaldskapur botnar í eini støðugt endurnýggjaðari undran um okkara merkligu og fjølbroyttu og vøkru tilveru, eina tilveru, ið sum kunnugt eisini fevnir um deyða og myrkur. Og faur mann á donskum hava yrkt so vakurt um ljós og myrkur, um deyðan hjá tí einstaka og um livsins (og hugans!) staðugu endurnýggjan sum William Heinesen. Dømi eru tann stoiska

sigur frá tankum, sum filosofar hava brúkt bókur til at greiða frá, og tann sárt poetiska Mørket taler til den blomstrende busk. Ein variation yvir sama tema er En ballede om gamle riddersmænd, sum endar soleiðis:

Vi dvæler kun kort i jeres
by
alle vi henfarne mænd.
Så rider vi ind i solopgang-
en
for aldrig aldrig mere
at vende tilbage igen.

Thi nu er verden ny
og alle haner galere
i vilden sky.

Tað er ógjørlegt í eini stuttari grein at geva eina mynd av rikidøminum í skaldskapinum hjá William Heinesen. Krúnan á hansara bundna skaldskapi — og ein tindur í hansara virki sum rithøvundur — er savnið Panorama med regnbue. Í hesum savni kemur breiddin í hansara skaldskaparliga kynstri rættliga til sjóndar — her eru yrkingar so ymiskar sum Det muntre Nord, eitt rim, sum goymir í sær um somu tíð sublimt ovfara-kæti, djúpan kærlleika til heimlandið og gudabornan poesi. Tanker i halvtredserne, ein beinrakin parodi yvir teir yrkjarar, sum fremja »den fortvivlede parringsleg med formålsløshedens edderkøp«, og Mørket taler til den blomstrende busk, málningar og yrking í senn, fullfiggjað í sínum musikaliteti. Sterkast í savninum kenst dómurin yvir eina siðmenning, sum — við kirkjanna samtykt og vælsignilsi — nærlígt og miðvíst fyrireikar sína egna undirgongd (»i vældige depoter i vore førende kulturlande / ligger verdens multiple undergang parat / ...absolut perfektibilitet garanteret«). Reseptin er framvegis bara ein, tann sama sum í Håbets klokke:

Internationale —
denne mindelige broder-
skabshymne
denne de kuede massers
gamle harmsang og
slagsang
mere globalt aktuelt i dag
end nogensinde —...

Skaldskapurin hjá William Heinesen er ein beild, óskiljandi samansjóð av holdrunnari livsdyrkan og ælabogaføgrum poesi, av menniskjansligum samhuga og sosialum harmi og — fyrst og fremst — av vónum, sum bera upp um øll døpur út-lit.

Hanus Andreasen

Hør: vi genopstår af døde
når i broderskab vi samles
for at kæmpe imod galskab,
for i fred at bygge sammen!
Sådan lyder klokken kalden,
dagen lang, natten lang,
fra det fjerne Pyong-Yang.

Sådan lyder klokken kalden,
håbets nye simple sang.
I alverdens knuste klokker
bor den samme unge klang.
Alle klodens hjerter banker,
dagen lang, natten lang,
tækt til den store fjerne
men udræbelige sang.
Håbets klokke! Håbets klokke!
Pyong-Yang! Pyong-Yang!

Eitt eyðkenni fyri skaldskapin hjá William Heinesen er samhugi, ein samhugi, ið røkkur út um menniskjuna, út um jørðina, ið ger alt, hann nemur við, ibygt:

Of hvad med hundestejls unge,
der er så lille som det mindste komma i
åbenbaringen?

Of hvad med hvalen,
det store ensomme Guds barn,
der nyser så træstigt i ødet?

Uppgávan hjá kritikar-
anum er at vera veggvisari
inn í skaldskaparins lond.

livsuppgærdin Thi natten
kommer, har yrkjarin leik-
andi lætt og í fáum orðum

... so leingi man heldur tað vera áhugavert at vera menniskja og medmenniskja livir man framvegis ...

Framhald av síðu 9

Hendan greinin lýsir ógvuliga væl William sum drong og munin millum hann og Christian, sum teir bert kall-
aðu Matras:

»Hann, ið skrivar hesar reglur, var tá sterkt indremissionsskt ávirkaður, og tað fall honum fyrri bróstið, at tann purturi, bygðadrongurin, hann hevði hitt, var friteinkjari. Tann missionski havndadrongurin hevði ilt av sinum nýggja vinmanni og óttaðist fyrri, at hesin ungi heidningurin gekk móti einum bráðum enda. Tann gudiligi drongurin bar eisini eitt sindur av ótta fyrri at verða lokkaður avvegir av hesum heidna, ið tóktist hava serar gávur til at skaka huga hansara upp.

— Er eingin Gud? Ja, hvat so? Helt missionsdrongurin. So kunnu menniskjur gera alt tað illa tey vilja!

— Nei, segði hin heidni, ið valla var mer enn 13 ára gamal, tí eitthvørt er til, ið rópast fyrri moral.

Hetta orðið moral hevði tann gudiligi drongurin væl høyrð gitið, bæði heima og í meinighetshúsinum, men aldri hevði hann vitað tað nýtt í einari so undarligari samanseting. Hetta elvdi honum nógv at hugsa um. Men í fyrstani var tað ikki serti fyrri, at hann vavindi og meinskaðist inn á henda nýggja moralin og hansara unga talsmann.

Hetta gjørdi, at hann helt seg eitt sindur burtur frá Matras ta fyrstu tíðina. Tað var eisini ein onnur lyta við dreinginum Matras, at hann hoyrði til »ungsosialistar-

nar«, sum var ein politisk sekt, ið búleikaði her í Havn tá á døgum og viðhvørt var at siggja marsjerandi í gøtum undir spottareyðum flaggi, syngjandi Internasjonala. Undangongumenninir í hesari ræslu vóru tveir bakarasveinar, annar var J.P. Davidsen, sum nú er lögtingsmaður og landsstýr-
ismaður. Allir luttakararnir høvdu eitt lítið hvast smil undir nesini, tí teir vóru demonstrantar móti borgarligum trongskygni, móti kirkju og mission. Vit gudiliga dreingir gingu og hugdu at teimum við sorg og andstygd, men vit gleddu okkum yvir at vit høvdu alt rættvísi, ja sjálvan Várharra, í okkara parti. Tað ódamliga reyða flaggið fór helst við Guds hjálp av knóranum, aðrenn langt um leið.

William og Matras møttust aftur. William var ikki serti skakaður. Matras var »vordin kommunist. Eg minnst, hvussu ódamligt tað var fyrri meg at hoyra hann tala hugtikan um »kammerat Lenin« og »kammerat Trotsky«, tí eg hevði enn mína barnatrúgv óbroytta og hevði somu andstygd sum stættarfelagar mínir fyrri allari gudleysari bolsjevismu. Lagnan hevði eisini fært meg inn á heilt aðrar vegir, óðrvisi tryggjar, royndar og lættferar. Eg rópti meg »manufakturstur« og var altíð væl latin, tí eg visti hvat mótin kravdi. Men neyðars Matras, hann var ikki bert ómoderna latin og við trefsum slípi, hann var eisini kloddutur innan, niðurfyrkomin, og hevði ongum áhuga fyrri uttan tí russisku revolusjónini.

Tað gjørdi mær ilt at siggja hann fara avstað aftur til sína ótryggu lagnu í tí gudleysa útlandinum». Men seinni broytti William sjálvar áskoðan. Hann gjørdist eisini vinstrasinnður.

Aftan á realskúlaárinu, um hvørji hann einastaðni sigur: „sá udmærkede jeg mig nok særligt ved min uopmærksomhed. Jeg kunne ikke samle tankerne om undervisningen, og det fik man så fæle anmærkninger for — så efterhånden gik man jo lidt til bunds og blev betragtet som nærmest åndsvag...«, fóru Matras og Jørgen-Frantz á Soro fyrri at taka studentsprógv, meðan William fór á keypmansskúla í Keypmannahavn.

William og kona hansara Lisa

William mótasannfærdur — Matras ómodernaður

William og Matras møttust aftur. William var ikki serti skakaður. Matras var »vordin kommunist. Eg minnst, hvussu ódamligt tað var fyrri meg at hoyra hann tala hugtikan um »kammerat Lenin« og »kammerat Trotsky«, tí eg hevði enn mína barnatrúgv óbroytta og hevði somu andstygd sum stættarfelagar mínir fyrri allari gudleysari bolsjevismu. Lagnan hevði eisini fært meg inn á heilt aðrar vegir, óðrvisi tryggjar, royndar og lættferar. Eg rópti meg »manufakturstur« og var altíð væl latin, tí eg visti hvat mótin kravdi. Men neyðars Matras, hann var ikki bert ómoderna latin og við trefsum slípi, hann var eisini kloddutur innan, niðurfyrkomin, og hevði ongum áhuga fyrri uttan tí russisku revolusjónini.

Tað gjørdi mær ilt at siggja hann fara avstað aftur til sína ótryggu lagnu í tí gudleysa útlandinum». Men seinni broytti William sjálvar áskoðan. Hann gjørdist eisini vinstrasinnður.

Ikki hug fyrri handli

Tað var pápin, sum vildi, at

William skuldi ganga í fóta-
spor hansara, hóast hann ikki sjálvar hevði áhuga fyrri handli. William vildi heldur verða yrkjari, meðan mamm-an helt, at hann skuldi fara á tekniskúla.

Í eini samrøðu sigur William, at keypmansskúlin var kortini ikki so galin „... også den skole står nu for mig i et festligt lys...“. Og lærdomin kom honum seinri til goðar, tá hann starvaðist í handlinum hjá pápanum.

Á keypmansskúlanum í Fiolstræde fekk William ein vinmann, sum kom úr einum kunstnaraheimi. Tað var hesin vinnaðurin, sum fann uppá, at teir skuldu vitja skaldið Otto Gelsted, ið seinni fekk stóran tyding fyrri William, skaldskap hansara og livsaskoðan hansara á tann sosialistiska bógvinn.

Í journalistlæru

Tá William gavst á keypmansskúlanum, fór hann í læru sum journalistur við Folkebladet í Ringsted. „... William var tó ikki leingi í blaðheiminum.

Otto Gelsted hevði fingið hann at yrkja. Sjálvar var Otto Gelsted konsulentur á einum forlagi, Levin og Munksgaard, sum sendi tað fyrsta yrkingasavnið, »Ark-tiske elegier« út í 1921.

Yrkingasavnið fekk goða undirtøku og fyrri familjuni kundi hann nú prógva, at hann veruliga var yrkjari.

Øll árin í tjúgundum yrki William nógv og komu try søvn út.

Kundi ikki liva av yrkingum

Men William kundi ikki liva av at yrkja. Hann royndi tí at skriva bókur. Men einki veruligt spurdist burtur úr í fyrstu syftu.

Í eini samrøðu við Land og Folk í fjør sigur William um tær fyrstu royndirnar:

»Det er uhyggeligt —

Jeg leverede det troldrigt til Gelsted, som lige så troldrig

sendte mig det i hovedet igen. Han var gal på mig. Det var ikke godt. »Det er uhyggeligt«, sagde han med sådan en hvisletone mellem tænderne.

Han var en meget streng og en meget unødig kritiker. Og jeg er ham uhyre taknemmelig for, at han ikke fik Munksgaard til at tage disse bøger. De var frygteligt u-modne. Og var de udkommet, ville jeg have haft dem at trækkes med resten af min tid.

God kritik skal man være meget taknemlig for. Og Gelsted var en god kritiker. Og streng. I virkeligheden gør kritikerne en meget stor indsats og er til stor gavn.

Ávirkaður av Kirk

Um hetta mundið kom William eisini at kenna rithøvundan Hans Kirk og gjørdust teir bestu vinir. Hans Kirk vitjaði eisini í Føroyum — í 1947.

William ávirkaðist eisini av Kirk: »Min roman Noatun er i øvrigt stærkt inspireret af Fiskerne. Og Kirk var også meget glad for den«.

Fyrstu skaldsøguvendirnar komu ikki á prenti. Tíverri — mugu vit í dag siga — eru handritini ikki til. Men í 1934 kom tann fyrsta skaldsøgan, Blæsende Gry, út:

„... den noget dødbagte kæmperoman skrev jeg helt ærligt med det formål at prøve at slå igennem som prosaforfatter, som romanforfatter, i håb om at skaffe mig et selvstændigt levebrød. Men det blev en stor fiasko. Bogen gav under-skud, og det fik jeg kun dækket ind ved at forære Munksgaard (forlagið) en hel del malerier — for jeg malede også en masse i den tid«, sigur William í eini samrøðu við danska útvarpsmannin Hemming Hartmann-Petersen.

Giftur, bygt og traðarmaður

Umframt at mála og skriva, arbeiddi William í handlinum

hjá pápanum. Hann var fluttur heim aftur, og giftist í 1932 við systkinabarninum, Lisu, sum er ættað úr Kollafirði. Saman settu tey búgv uppi á Varða, har tey framvegis búgva, og fingur triggjar synir — Heina, Zacharias og Jørgen-Frantz.

Eisini var hann blivin »amatør-traðarmaður« og hevði fingið sær eina kúgv. Í søguni »Arkadisk Eftermiddag« í savninum »Kur mod onde Ånder« skrivar hann ógvuliga poetiskt um kúnna »Stjørnueyga«, og tá hann einaferð var til tarvs við henni.

Hetta minnisbrotið boðar — hóast búskaparlig trøngtíð fyrri Føroyar — um eina hugnaliga og romantiska tíð fyrri William.

Gerst sosialistur

Men triatiárinu við armóð og neyð ávirkaðu William, og hann verður sannfærdur um sosialu stöðuna í samfelagnum.

Hann sigur seg ongantíð hava verið dogmatiskan sosialist: »Dertil falder socialismens skyggeside alt for stærkt i øjnene. Men jeg har altid været venstreorienteret, og det er jeg stadig«, sigur hann við Århus Stiftstidende í 1973.

Fær viðurkenning

Seinast í triatiárunum fær William Heinesen veruliga viðurkenning sum prosa-skald. Tað var við skaldsøguni Noatun, sum fekk goða undirtøku bæði í Danmark og útlandinum.

Tey fylgjandi 11 árin var William tigandi. Einku kom 'it í bók frá 1938 til 1949, tá »Den sorte Gryde« kom út.

Árið eftir útkomuna av Den sorte Gryde kom »De fortabte Spillemand«, sum »... med sit livsoverskud lyste op i den danske efterkrigs-litteratur«. (Politikens Dansk Litteratur Historie).

Skrivað í krigsins ræðuleika um lukku

»Spælimenninar« skrivaði

Fýra skaldabroður og havnarmenn: Janus, Jørgen-Frantz, William og Hans Andrias

William undir krignum. Um bókina, krigsins ræðuleika, lukku og deyða, sigur William í samræðu við Hartmann-Petersen:

„... den fremkom i nogen grad som reaktion på det frygtelige pres den krig udsatte én for. Den var altså udtryk for en vis eskapisme, en trang til at beskæftige sig med ting hinsides denne mere eller mindre idiotiske og absurde krig —

... jeg skrev altså om disse spillemænd fra den relativt lykkelige tid inden første verdenskrig — og bogens morale er den, at selv om alt til sidst går skævt og ender galt, så bør et menneskeliv ikke kun takseres efter sit slutresultat, men som den totalitet på godt og ondt det i det hele taget er. Oplevede lykkestunder har deres betydning i sig selv selv om de er forgængelige.

... Måske lyder det både naivt og traditionelt i manges ører, men det er og bliver nu min beskedne livsopfattelse, at selv om fortællelsen er os vis, og selv om det håb, hvormed vi ernærer vore arme sjæle, før eller siden er hjemfaldet til at bryde, så har det dog sin ildnende kraft, som det meddeler det levende nu. Hvordan det ellers kommer til at gå, så er og bliver vi livets fortættelsesfulde spillemænd, »the music-makers and the dreamer of dreams«, som den irske digter siger.

Dette tolerante og noget passive aspekt er det naturligvis vanskeligt altid at godtage. Man bliver stillet ansigt til ansigt med ting, som man ikke kan tolerere, uden at føle sig som en forræder. Som for eksempel de kræfter, der direkte profiterer af krig og ulykke. Krigens købmænd og bagmænd — jobberne — og så hele dette kor af nationalistiske og religiøse hylere, der holder krigens galde flydende...

... Og de færreste søfolk, der med livet som indsats holdt fiskeeksporten til Storbritannien gående, de var i høj grad tillige kombattanter i denne krig. Men inde på land sad jo andre og profiterede vældigt af denne eksport. Skamløst og gudhengivent. — Det er bag-

grunden for min næste roman, »Den sorte gryde«, der altså i tidsfølge kommer efter »Spillemændene«...

Ikki »lykla-skaldsögur«

Vanliga verður hildið, at fleiri av bókunum hjá William eru sokallaðar »lykla-romanir« — persónarnir eru autentskir. Og eldri havnarfólk siga ofta, at hasin persónurin er hann og hann.

Ja, tað eru eldri fólk, sum ikki eru so hugtíkin av William, tí hann er í so satiriskur — tey kenna persónarnar ov væl!

Sjálur sigur William tó nakað annað: »Jeg er dog meget omhyggelig med ikke at skrive nøgleromaner. Derfor skriver jeg ofte lokaliteterne, og jeg skriver meget på erindringer«.

Soleiðis sigur hann í samræðu við Land og Folk um Den sorte Gryde:

« — I »Den sorte gryde« henlagde jeg handlingen til en fiktiv bygd på Suders — det var nu Transgryv, jeg havde i tankerne — men det er jo naturligvis i høj grad forholdene i Torshavn, jeg har skildret. Den engelske besættelse, pengejobbet, forlis og religiøse sekters fisken i røtte vande. Men sådan var det også i de større bygder. Så begivenhederne er ikke bundet til én lokalitet eller en bestemt gruppe mennesker«.

Men hann skrivar altíð við „... levende modeller for øje. Men ikke sådan, at man beskriver eller udleverer en enkelt model. Man henter træk fra mange forskellige modeller til samme figur. Og i virkeligheden, når alt kommer til alt, er det jo sig selv, man skildrer. Når Ibsen siger de bekendte ord: »At digte er at holde dommedag over sig selv«, så er det sandelig ikke mandsvejr...»

Málaði fyrri tað mesta

Eftir at skaldsögan »Moder Syvstjerne« var komin út í 1952 kom stigur í bókmentaligu framleiðsluna.

Men hesi árin málaði hann nógv. M.a. gjørdi hann tær stóru dekoratiónirnar við evni úr Sjúrdarkvæðunum til kommunuskúlahellina í Havn.

»Moder Syvstjerne« kennist rættiliga sjálvbiografisk „... den blev skrevet på ganske kort tid og i stærk inspiration. Barndoms-erindringer virker jo ofte meget inspirerende. Nå, direkte autobiografisk er den bog jo langt fra, men miljøet er der og noget af denne stemning fra de første år med deres bizarre blanding af kras virkelighed og vidtflyvende fantasiforestilling...»

Umframt eitt yrkingasavn, »Hymne og Harnsang«, kom stuttstøgusavnið »Det fortryllede Lys« út í fimtiárinum. Í 1960 kom savnið Gamaliels Besættelse, í 61 Blæsende Gry i styttrari útgávu, í 64 tann stóra, søguliga skaldsögan »Det gode Håb«, í 67 savnið »Kur mod onde Ånder« í 70 savnið »Don Juan fra Tranhuset«, í 1972 yrkingasavnið »Panorama med Regnbue« og í 1976 kom bókina »Tornet ved verdens ende«, sum kom út samstundis á føroyskum.

Um Lucas Debes

»Det gode Håb«, sum er tað episka høvuðsverkið hjá William er um prestin Lucas Debes, sum í bókini kallast Peter Børresen. Hesin fer í hernað saman við fólkunum móti tí korruptu embætismanninum hjá Gabel, sum hevði Føroyar í lén.

Skaldskapurin føroyskaður

Tað var ein stórhendur innan føroyskan skaldskap, tá skaldsögurnar (tó ikki »Det gode Håb«) hjá William komu út á føroyskum á 75 ára føðingardegi hansara, 15. januar 1975. Árið eftir kom »Det fortryllede Lys« eisini á føroyskum.

Allar bøkurnar eru komnar á forlagnum Bókagardur. Sjálur hevur William prýtt allar kápumyndirnar við pappirklippum — tann listagreinin hann hevur fingist mest við seinastu árin.

Fleiri virðislønir

Fyri skaldskap sín, sum er komin út í fleiri londum, hevur William Heinesen fingið fleiri heiðurslønir. Í 1958 Holberg-medaljun, í 1961

Sigmund Petersen, Zahle og William. Zahle og William høvdu nógv saman — tveir sermerktir persónar í Havn. William hevur sjálur teknað

Bókmentavirðislen Norðurlanda ráðsins, sum hann tók ikki tók móti, árið eftir virðislenina hjá Dansk-Færøsk Kulturfond, í 1968 Aarestrup-medaljun og í fjór fekk hann H.C. Andersen bókmentavirðislenina.

Sum eitt kuriosum kann nevast, at hann hevur verið í uppskoti til NOBEL bókmentavirðislenina, men enn er hann ikki tikin við í endaliga valinum.

Skrivar bert danskt

Øllum kunnugt skrivar William bert á danskum. Tað er ikki av illvilja móti føroyskum, men „... hvis jeg skulle skrive på færøsk, ville det ikke blive særligt nuanceret...»

Hann vaks jú upp í einum umhvørvi, har danskt varð tosað í stóran mun. Tað sama gjørdi seg galdandi fyri Jørgen-Frantz Jacobsen, sum fram um alt var føroyingur og — eins og William — var sjálvstýrismaður um ein háls.

„... det gælder mig personligt, ligesom det også i høj grad gjaldt Jørgen-Frantz Jacobsen, at vit trods vor sproglige tilknytning til Danmark i national henseende er færøske patrioter... Vor hele historiske skæbne har stillet os over for alternativerne: være patriot — eller gå til grunde«, sigur hann í samræðu við Hartmann Petersen. Skilast skal til, at hann í somu samræðu leggur afturat at flestu føroyingar ikki „... fornægter den gæld, de står i til dansk kultur...»

Av og á í bløðunum

Hóast William hevur havt sína persónligu, politisku áskoðan, hevur hann ongantíð verið limur í politiskum flokki. Heldur ikki hevur hann komið sær upp í nakað serligt politiskt orðaskifti, hóast hann av og á gjøgnum árin hevur onkra viðmerking til politisk mál.

Í hesi skrivningi, sum serliga finst í Tingakrossi, vendir William sær móti sambandspolitikki, og tí trongskygni hann og Dimmalætting standa fyrri, eftir hansara áskoðan.

Eisini hevur hann luttikið í orðaskifti um andsliv og

mentan, og hevur hann altíð verið talsmaður fyri frílyndi og framburði.

Middelalderlig verdensbillede

Í 1944 hevur hann t.d. tvær greinir »Dimmalættings ledere«. Hann sigur m.a., at Dimmalætting hevur „... haft den mægtelige Lejlighed at udbrede sund Folkeoplysning blandt sinde Læsere...»

Og hetta gjørdi Dimmalætting eftir áskoðan Williams soleiðis: »Det er formæstelig og dertil nyttest at føle eller tænke selvstændigt; det bør vi derfor ikke befatte os med. Tro ikke dem, der paastaar at der findes Problemer. Alt er jo i Virkeligheden saa nemt og ligetil, naar blot vi holder os i Ro og værnere om det bestaaende. Hvad har vi vore Myndigheder til, om ikke til at tænke og handle for os? Hvad har den Selvstændighedsbevægelse, der opstod i Ulykkesaaret 1906, vel udrettet andet end ond? Den eneste Politik, der er værd at følge, bliver fulgt af os, der en Gang for alle har indset, at virkelig Tryghed og aandelig saavel som materiel Sundhed kan opnaas gennem at blive ved det gamle...»

„... Hvorledes Sambandsfolk som Helhed ser paa den Sag, er et andet Spørgsmaal. Der er utvivlsomt mange blandt dem, der er lidt trætte og flove over det middelalderlige Verdensbillede, »Dimmalætting« stadig finder det tilstrækkeligt at byde dem...»

Og William endar greinina: »Men hvad saa med Danskhedens Sag paa Færøerne? Vil Redaktøren maaske spørge.

Jeg tror, han i saa Henseende kan være ganske rolig. Der skete næppe nogen Skade om »Dimmalætting« fra nu af inddrog sine politiske Ledere. Der skete vel nærmest kun det, at en gammel led Forgiftningsproces tabte en af sine vigtigste Forudsætninger. Hvad Sympati og Beundring for Danmark angaar, da kan vi — ikke mindst i denne vor Rigsfælle saa haard og skæbnesvangre Tid — klare os uden »Dimmalætting«s Pegepind«.

Anti-NATO-maður

William luttók virkin í tí føroyska mótmælinum, sum reistist, tá tað frættist, at NATO-herstøð skuldi byggjast í Mjørkadali.

Hann var ein av fyrireikarunum til mótmælisfundin á Vaglinum Palmasunnudag 1959.

Í hesum sambandi kennir William beiskleika móti Danmark:

„... på ét punkt føler vi bitterhed mod Danmark, nemlig bitterhed over det forhold, at man uden vor vilje og praktisk taget uden vort vidende har gjort Færøerne til en slags amerikansk krigsbasis...»

»En rasende olding«

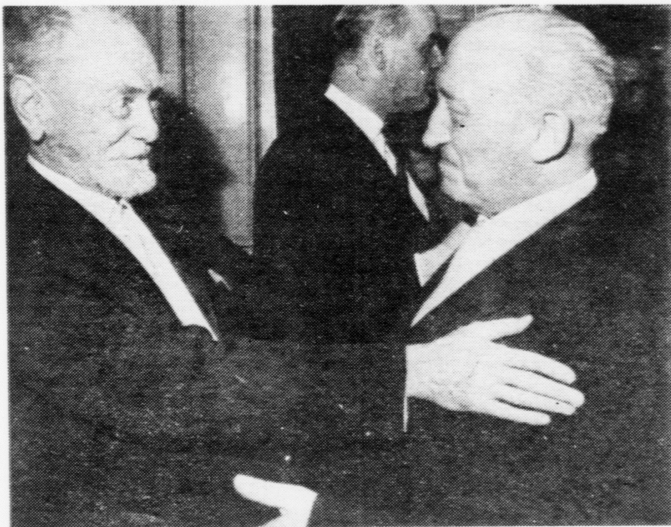
Tá William var 65 segði hann í eini samræðu, at hann var »en rasende olding«. Fyri stuttum spurdi Ninka, blaðkvinna á Politiken, William, um hann tók ikki hevði tikið munnin ov fullan:

»Et menneske, der blir 60 er nok suggereret (salariga ávirkaður) af sin alder, han synes han er blevet gammel. Nu synes jeg, at en mand på 60 er en mand i sin allerbedste alder — og det var jeg også. Men man ved jo, at alderen bringer en ud i et ubehageligt og tornefuldt ingenmandsland, og det bryder jeg mig ikke om.«

„... Men det er rigtigt, at i 60erne og begyndelsen af 70erne, kan man føle sig som en rasende olding, for man vil så meget, men der er ikke så megen tid. Men den følelse fortar sig op mod de 80, man vrisser helst ikke — man håber man opnår det og det, men det er en tilstand af en vis ro: hvis man ikke når det, så gør det ikke så meget. Man tænker i grunden: Vågn-er jeg i morgen, så er det udmærket. Vågn man ikke, så skidt med det. Sådan tænker man ikke i den unge alder, når man er ung, da er døden en frygtelig realitet, da tænker man på døden meget mere end nu.

Men det hele kommer vel an på forholdet mellem menneske. Sålænge man finder det interessant at være menneske og medmenneske, så lever man stadig. Hvis man blir menneskefjendsk, så er man altså på retur...»

jo-mo

Otto Gelsted og William Heinesen møtast í Det Danske Akademi, sum William gjørdist limur í fyrst í sektiárinum

Samfelagið í Nóatún

William Heinesen hefur skrivað nógvar bækur — skaldsögur, stutt-sögusöfn og yrkingasöfn. Vegna plássrot verður bert Nóatún (1938) umtalað. Hon er eitt gott umboð fyrri tær sosialrealistisku skaldsögurnar og hefur tiskil eisini serligan áhuga, tá ið tað verður skrivað um samfelagsviðurskiptini í hansara bókmentum.

Tær fyrstu skaldsögurnar (Blæsende Gry, Noatun og Den Sorte Gryde) eru sosialrealistiskar, t.v.s. at rithøvundin hefur sett sær fyrri á kritiskan og realistiskan hátt at lýsa samfelagið — ikki bert partar av tí, men heildina, báðar samfelagsklassarnar, arbeiðsfólk og virkisánarar.

Tær flestu skaldsögurnar eru kollektivskaldsögur, t.v.s. at rithøvundin hefur valt fleiri hovuðspersónar. Nóatún liggur á markinum til at vera ein kollektivskaldsøga. Um orsökina til, at tað møgulega er ein hovuðspersónur, skriver Henrik Ljungberg í bókini „Eros og samfund i William Heinesens romaner“ s. 26: „Da Niels Peter samtidig benyttede oftere end de øvrige som formidler af beretningen, og da det iøvrigt er ham, der konstant tager initiativet m.h.t. arbejdet med opdyrkningen, kan det ikke undgås, at læseren opfatter ham som en slags hovedperson i romanen.“

Henrik Ljungberg sigur kortini, at Nótatún „med rimelighed kan kaldes en kollektivroman“. M.a. tí at hon lýsir dagligu trupulleikarnar í einum kollektivi.

Ávirkaður av samtidar-bókmentum

William Heinesen er uttan iva ávirkaður av norðurlenskum bókmentum í samtidini. Hann var í sínum ungum árum í Danmark og hitti har kendar kulturadikalir hovuðar sum t.d. Otto Gelsted.

Otto Gelsted ummælti Nótatún (vit finna greinina í Dagblaðnum í 1939 undir heitinum: „En færsk roman“). Í greininu visir Otto Gelsted eisini á sosialu lýsingarnar: „... Niels Peter, den urokkelige Slider, der ogsaa tager Kampen op mod Storbonden og Sagførerne inde i Byen, da de prøver at gaa Koloniens Ret for nær“. Seinni skriver hann nágreiniligari: „... Tegninger af den joviale Lurendrejer og Pengepuger Sagfører Didriksen og hans Fuldmægtig, der er blevet Oxford og uddeler religiøse Oplyggelsesbøger til de Klienter, hans høje Chef netop under Huldslighedsens Maske har plyndret for deres fattige Spareskillinger.“

Nógv hefur verið skrivað um, at skaldsagan „Fiskerne“ eftir Hans Kirk møgulega hefur ávirkað WH. Tað var móti í 30'um í Danmark at skriva sosialrealistiskar romanir, t.d. „Dokken“ eftir Niels Nilsson. Laxness hevði eisini skrivað „Salka Valka“. Otto Gelsted nevnr eisini „Katrinu“ eftir Sally Salminen.

Tað kundi eisini verið nærliggjandi at nevnt pólska skaldið W.S. Rey-mont og hansara sosialrealistisku skaldsøgu (í fyra partum) „Bændurnir“. Tað sigst, at henda skaldsagan hevði hugtakið Hans Kirk.

Figgjarlig krepputíð

Í Nótatún víðger WH. figgjarligu krepputíðina í 30'um. Hetta verður gjørt við at lýsa sosiala støðuna hjá meinigamanni, samstundis sum hann visir á, hvør ið eigur framleiðslutólini. Á henda hátt fær lesarin eina vitan um, hví tað stendur so illa til í Nótatún — og tað ger sjálvandi sít til, at vit fáa eina samanknýtta heildarmynd av støðuni.

Sjálv gongdin í skaldsøguni er, at nøkur húski flyta úr keypstaðnum út í tann óbygd Deyðamannadal, har tey hava støvnað bygðina Nótatún. Hvørt húski fær eina træð. Har velta tey epli og í endanum av bókini keypa tey eina kúgv.

Tær flestu bygdamennir eru til sjós, tá ið tað liggur fyrri. Tað er sjálvandi av tí arbeiðinum, at

bygðin er knýtt at samfelagnum. Heimafólkið keypir vørurnar uppá borg frá keypmanninum Fredag, sum eisini er reidari.

Tað eru ikki allir nóatúnungarnir ið trivast í Deyðamannadali. Óli Ørnberg og Tilda flyta aftur til keypstaðin. Eisini ein dóttur hjá Niels Peturi flytir av bygðini.

Reidarinn býr í keypstaðnum. Hann hevst at nóatúnungum av tí at teir keypa av nógv uppá borg. Men rithøvundin lýsir hvussu fátækliga tey liva.

Ein annar áhugaverdur persónur í keypstaðnum er sakførarin Didriksen. Hann umboðar tað stóra kapitalveldið. Reidarin Fredag kann ikki sammetast við Didriksen í veldi.

Fyri at lýsa maktstríðið í hesi krepputíðini, skal evnið býttast í tveir bólkur: 1) Sosialu viðurskiptini og 2) Kapitalveldið.

1) Sosialu viðurskiptini

Nóatúnungar stríddust fyrri tí dagliga breyðinum. Trupulleikarnir fyrrikomu at vera skaptir av tí samfelagi, sum teir livdu í í hesum sambandinum skulu nevnað fimm dømi um tað:

a) Nóatúnungar fluttu úr Stóraferði, tí at teir ikki kundu fortjena fyrri livsins upphald har. Hvussu illa stað tað var, fáa vit at vita á síðu 115 (í føroysku útgávuni). Óli Ørnberg vitjar Ulrikku og hon klagar sína neyð um, at hon ikki hevur nakað at bjóða Óla: „Nakað at bjóða tær havi eg ikki“, segði hon og hugdi blíðskortað og ósmæðin at honum, „vi vit hava hvorki kaffi ella te í húsinum. Litið er at fáa av arbeiði her í Stóraferði, tað versnar fyrri hvørt ár, ið fer... vit fátæku fiskagentur siggja ikki oyra, nei, og hartil mugu vit næstan bíða okkum hvørt sindur av mjøli ella sukri, vit bera í munnin, so trekir eru teir at lata uppá borg!“

b) Nóatúnungar høvdu ilt við at fáa brenni til vega, m.a. tí, at bóndin noktaði teimum at leita eftir reka. Illa var stað við torvi eisini: „Seinast í januar mánaði var einki petroleum eftir. Torv var heldur einki.“ (s. 107).

c) Angelund hevði verið hjá keypmanninum fyrri at keypa uppá borg, tí „neyð-

in hótta“ (s. 128). Hann ásaðnaði, at: „Vit eru eitt neyðars avlopsfylgi, vit íbúgvur í Nótatuni, eitt sløð av yvirskipan, einki annað. Og tað verða vit eisini skjótt øll somul her á landi.“ (s. 128).

Kortini ynskir hann seg ikki í grøvina, sum Tea ger í „Fiskerne“ hjá Hans Kirk, tá ið neyðin er størst.

d) Dótturin hjá Niels Peturi hevði fingið tuberkular. Læknin kom til bygðina. Hann spurdi millum annað: „Hvussu er vordit við føðini... hava tit nakað at geva børnunum? Breyð? Mjólk?“ (...) Niels Petur rodnaði (...) „tað bílar eitt sindur“ (s. 182—183) Tey áttu bert epli í húsinum.

e) Nóatúnungarnir eiga ongan seyð í haganum við bygðina. Hann eigur Sigvards bóndi. Einaferð hendir tað tó, at eitt lamb má drepast og flettast á staðnum, tí at tað hevði brotið beinin.

Sunneva ger blóðpýlsu: „Børnini vóru hjartansfegin, tað vóru nógv ár síðan tey høvdu leskað slikt.“ (s. 213).

Tey fáa eisini at vita frá bóndanum, hvat ið tey hava gjørt. Bóndin livir í yvirfløð í mun til meinigamann.

Nóatúnungarnir eru ærlig fólk. Niels Petur fer til bóndan fyrri at fortelja sannleikan um lambið, men verður ikki væl mótikin.

2) Kapitalveldið

Tað fyrrikoma tvey sløg av

maktmenniskjum: a) Bóndin sum umboð fyrri ta feudalur tíðina og b) Didriksen og Fredag sum dømi um yvirklassan í tí borgarliga, kapitalistiska samfelagnum.

a) Bóndin hevur makt, av tí at hann hevur nógvu jørð í hondum. Sum kongsbóndi hevur hann eina aðalstøðu og hann sigur tað sjálvur: „... vit sum eru kjarnin í folkinum, vit sum hava varðveitt góðan gamlan sið og skikk og kvæðini.“ (s. 216).

Bóndin samarbeiðir við borgaraskapið í stríðinum móti nóatúnungum. Tað kemur til sjóndar í sambandi við sakina um tað áðurnevnda lambið: „... um tit hereftir gera allarminsta misbrot, vil Didriksen taka alt málið upp av nýggjum, og so eru tit bart út lidnir at búgva í Deyðamannadali.“ (s. 241).

b) Fredag er ein føroyskur reiðari og handilsmaður. Hansara handil fer á heysin og tað verður Didriksen sum er ravnurin, ið pikkur rovið. „... Didriksen sakførari hevur longu tvær reisir verið í holt við meg!“ (s. 102). Fredag goymir ikki sína vreiði móti Didriksen: „... Einasti maður, ið heldur sær uppi, tað er Didriksen sakførari, tí hann fær í øllum færum sin part, hann livir av, at tað gongst øðrum illa!“ (s. 102).

Didriksen er danskari og umboðar tiskil fremmandveldið. Hann fær pening fyrri alt millum himmal og jørð í samfelagnum

sum heild. Eisini Óli Ørnberg hevur fingið koyrilin at føla: „... hann sum vann sær tólv hundrað krónur av mínum húsangangi...“ (s. 78).

Didriksen ynskir at loysa trupulleikarnar við samarbeiði. Eitt dømi er søkin um úttalisið hjá Niels Peturi móti Hansen (um at hann er kriotúrið hjá Didriksen). Úrslitið endaði við eini friðaravtalu. Eitt annað dømi er klandrið millum Niels Petur og bóndan. Didriksen kemur við soljóðandi uppskoti: „Eg havi bestan hug at bjóða bóndanum semju onkursvegna.“ (s. 223).

Grundin til, at Didriksen ynskti samarbeiði skal sjálandi siggja út frá hansara egnu støðu. Hann fær pening fyrri tað.

Sum vit siggja eru tað tveir bólkur í samfelagnum, sum stríðast fyrri at fáa materiellan ágóða: Tey muguvandi, sum ikki kunnu samarbeiða sínámillum (Didriksen og Fredag) og fólk flest, ið stórt sæð eru solidarisk móti hvørjum øðrum.

Í hesi mynd av samfelagnum kunnu vit skilja, hví tað varð neyðugt at geva teimum ognarleysu jørð at dyrka og hví tað var so trupult hjá teimum at stovna niðurstubygðina. Hann visir okkum, at tað vóru figgjarligar kreftir í keypstaðnum og í útheiminum, sum vóru hovuðsorsøkin til trupulleikarnar.

Arnbjørn Danielsen

William Heinesen og Otto Gelsted

William Heinesen og Otto Gelsted, mæti danskir yrkjarir og týðarar av klassiskum grikskum skaldskapi (1888—1968), komu at kennast longu í 1919. Um ávirkanina frá Gelsted, ið var kennari og

elskari av list og skaldskapi úr øllum heiminum, og sum eisini hevði stóran kunnleika til m.a. heimspeki og sálarfrøði, tekur William Heinesen soleiðis til í yrkingini Dansende poppefrø:

Men bevares, der var også så meget andet — der var jo hele kulturhistorien — filosofien fra Heraklit til Herbert Iversen, socialismen fra Thomas More til Thøger Thøgersen

og først og sidst kunsten i alle dens former fra Homer til Tom Kristensen fra Altamiragrotten til Lundstrøm. Du var mit universitet og den enorme bagage af universale jeg medbragte når jeg vendte tilbage til mine små fattige nordhavssøer

er jeg endnu ikke helt færdig med at pakke ud. I 1977 gav Børge Houmann út eitt stórt greinasavn eftir Otto Gelsted við heitinum Tilbageblik på fremtiden. Í hesum savninum er m.a.

ein grein um William Heinesen (upprunaliga prentað í Land og folk 27. juni 1954). Um hvussu William Heinesen búnaðist sum yrkjari og rithøvundur skriver Gelsted soleiðis:

I sin første digtsamling, Arktiske Elegier fra 1921, viser han sig som en på samme gang individualistisk og kosmisk lyriker. Han har selv betegnet sit daværende jeg som „asketisk skønhedsdyrker“. I 1924 forsøgte han sig med en religiøs, efter hans eget sigende dødbagt kæmperoman. Men i 1928 kom Hans Kirks roman Fiskerne, og Heinesen blev stærkt grebet af den og af venstre-sociale strømninger. De bragte ham nye impulser og lærte

Lesið viðari í síðu 15

Gav jólakortunum føroyskan hugna — og lesibókunum lív

Hevur verið tann savnandi innan føroyska list

Eg sat í fleiri ár yvir av Summaldi. Hann hevði verið í fremmandari hertænastu og komin heilur aftur — ein príður jassur við reyðum fullskeggi og schnurrbarti og einum skálkabrosi í eygnakrökunum, annars í sneggari seyðalittari troyggju. Sanna Maria Ellingsgaard, ið var av mykinesfólki, hevði sagt, til stuttleika, at hon ættaði frá hesum ævintýrliga persóni. William Heinesen hevði so málað henni eina skortmynd av ættarfaðirinum — eisini til stuttleika — og prýddi henda «fordramynd» matstovuna. Ævintýrið og gerandisdagurin. Tað ræður um, ikki at kroysta lívið inn í trøngar former — soleiðis er William.

Tá eg var óviti, vóru jólín her í Havn longu vordin lík teimum inni á meginlandinum, helst sum í Danmark. Hópur av nissum, donskum landsbygðakirkjum og hesum eyðkendu dysjunum, ið har eru, skuldu gera jólahugnað her. Hetta var alt góðtíkið uttan at hugsað varð meira um tað. Eitt ári komu føroysk jólakort. Tú næstan hvakk við. Tað vóru vinnmennir Jákup Olsen og William Heinesen, sum høvdu funnið uppá. Jákup hevði gjørt myndir til yrkingina hjá Hans Andriasi «Í Mánalýsi», meðan William hevði valt sær evni úr skjoldrum og søgum. Hetta var púra nýtt og tó nakað, ein kendi so væl.

William hevði tá áður verið alment frammi sum myndlistamaður. Vinnmennir báðir høvdu havt sýningar saman, t.d. hina ofta tiltiknu í Avhaldshúsinum, tá teir høvdu ein ungan mykinesdrong við (— fyrstasýningin hjá Mikinesi). Her hevði William eina røð av ævintýrmyndum og merkiligum skortmyndum. Serliga minnst eg skonina á einum grimum sjórænara. (William sigur, at eg minnst skeivt, har var eingin sjórænari. Tað var merkiligt; kann eg fara so skeivur? So eg eftirlýsi myndina her). Men tað sermerkta við hesum málningum var, at teir í myndum sýndu okkum ein ævintýrheim, sum vit til tá einans høvdu átt sum sagna søgn. Og har var nakað upprunaligt og eka í teimum, sum samtykti við okkara hugmyndir — og tann farri av skemti, sum skal til, tá tú sigur eina søgu.

Tá fyrsta lesibókin hjá A.C. Evensen er undantikin, vóru føroyskar skulabækur uttan myndir alla mína skulatið. Sum tann dugandi skulabókamaðurin, Evensen var, visti hann, at myndir lætta um lesturin hjá børnum. Í hesu fyrstu hevði hann hjálpt sær við læntum útlenskum prentmyndum. Nú fóru vinnmennir báðir, Jákup og William, at skreyta lesibøkurnar. Tá var eg farin úr skúlanum, men mangan havi eg blaðið i

hesum bókum og gleitt meg yvir tekningarnar.

Føroyskar bækur gjørdur yvirhøvur litið um seg, har tær lógu í bókhandlunum, litlilætnar, sum hagfrøðislig yvirlit. Eina permu legði tú tó merki til, bóka hjá Rasmus á Háskúlanum: Høvdingar hittast. Her var tað William, sum hevði teknað — í grovum linju, drekastavn móti drekastavn. Hon kom longu í 1927, og skapti William her eina sermerkta føroyska bók. Síðan komu fá yrkingar, søvn ella skaldsøgur út, har William var ikki við uppi í spælinum, líka til hann nú, hann nærkast teimum áttati, visir eitt virkisfýsni so heilt framúr, so gluggarnir í Bókararði eru sum ein myndaframsýning fyri seg.

Eg havi óunkentið samborið William við mannin við teimum tiggju talentunum, kanska er tað beinari bara at siga, at hann er skald. Skald á ymskum økjum. Hann kann forma eina mynd líkasum í bundnum stili, einfalda og fasta í skapi so hon kann nýtast til eina bókpermu ella sum undanarbeiði til eitt vovið veggjatjald — ella vera ein yrking í sjálvum sær. Og við at taka upp evni úr ævintýrum og søgum, gav hann føroysku listini eina nýggja vídd. Er tað ein landslagsmynd og er hon ikki beinleiðis bygd við verum, so er tað tó, sum tú merkir, at alt livir. Málningarnir eru bornir av einari skaldslig-

Sjálvsmynd
teknað um
1928

ari náttúrukenslu.

Ætlanin var ikki at ganga alt virkið hjá myndlistamanninum Williami íggjnum, og sum ein annar magistari geva vitnisburð — tað hátíðarliga og uppgerða veit eg, føðingardagsbarnið leggur minni í — men skemtiheftini í stríðsárunum — Ólav-søkuteitini og Jólátröllini fari eg at taka fram. Poul í Mykinesi og Stig G. Rasmussen stílaðu fyrri, meðan William var høvudsveitari av tilfari. Mangt er í neyðini nýtt, ongar klisjeir fingust, so allar myndirnar vórdu skornar í linleum, og lá

henda grova linjan, sum eyðkennir linleumsskurðin, sera væl fyri hjá Williami. Í hesum teimum kom hansara speisemi og skemtingarsama lyndið rættiliga fram, og var hann leingi einasti rætti keipumyndateknari vit áttu. At eitt teiti er prentað við originalgrafikki, man vera nakað heilt rart. Tíverri var hesin originalgrafikkur prentaður á ringt avispappir.

Eitt skal William eiga í dag: við sínum áhuga fyrri øllum, sum røstir innan listina og við sínum kunnsleika um list og skynsemi annars, kom hann heilt

natúrliga at vera ein samlandi miðdeput — ein ráðgevi, teir yngru ekkaleysir kundu leita til.

So leingi ein listamaður skapar, er hann ungur — uttan aldur. Her bílar ikki hjá okkara áttatiáraføðingardagsbarni, um so líkamsvánarnar áðramáta vituligt eru ikki tær somu.

Vit kunnu bert frøast um, at tað framvegis er virkið — og siga stóra tøkk fyrri ævintýrið, sum so mangan lyfti okkum upp um gerandisdagin.

Janus Kamban

ham at se folkelivet på Færøerne under en anden og friskere synsvinkel — som en levende social virkelighed.

«Uden denne påvirkning», skriver Heinesen i et brev til meg, «var jeg måske fortsat som dyrker af l'art pour l'art eller havde viklet mig håbløst ind i religiøse snurrevad.» Under krigen og den engelske besættelse blev Heinesen så redaktør af ugebladet Føroyar i Dag (Færøerne i dag), der var stærkt samfundskritisk og venstre-orienteret og angreb «gullasch»-mentaliteten og sømands-udbytningen.

Um lesnaðin, tað skaldsliga og bókmentliga viðfarið hjá Williami Heinesen skriver Gelsted soleiðis seinni í greinini:

Til København kom Heinesen efter endt skolegang i 1916 og besøgte i et par år Købmandsskolen. Kom så i journalistlære ved Ringsted Folketidende, det gik heller ikke, men gav anledning til hyppige besøg i Sorø, hvor barn-

domsvennen Jørgen Frantz Jacobsen var akademielever. Ret tidligt stiftede han bekendtskab med værker af forfattere som Johannes V. Jensen, Vilhelm Ekelund, Thøger Larsen og Sophus Clausen.

Gelsted ger eisini eina meting av Den sorte gryde:

En endnu større be- drift blev den roman, Heinesen efter 11 års tavshed udsendte under titlen Den sorte Gryde. Både i sit vidsyn og i de enkelte skildrings stor- artede præcision, i sin blanding af svidende social satire og den ren- este menneskelige med- følelse står romanen som et stort værk, sikkert et af de allerbedydeligste, der belyser den anden verdenskrigs jobbetid — et helt uddækket side- stykke til Nordahl Griegs skuespil Vor Ære og vor Magt, om den norske skibsfart, dens sømand og redere under den første verdenskrig.

Og Heinesen lægger ikke skjul på, hvor hans sympatier er, hos det jævne, slidsomme, ar-

bejdende folk. Til det sætter han sit tillid og sit håb for fremtiden.

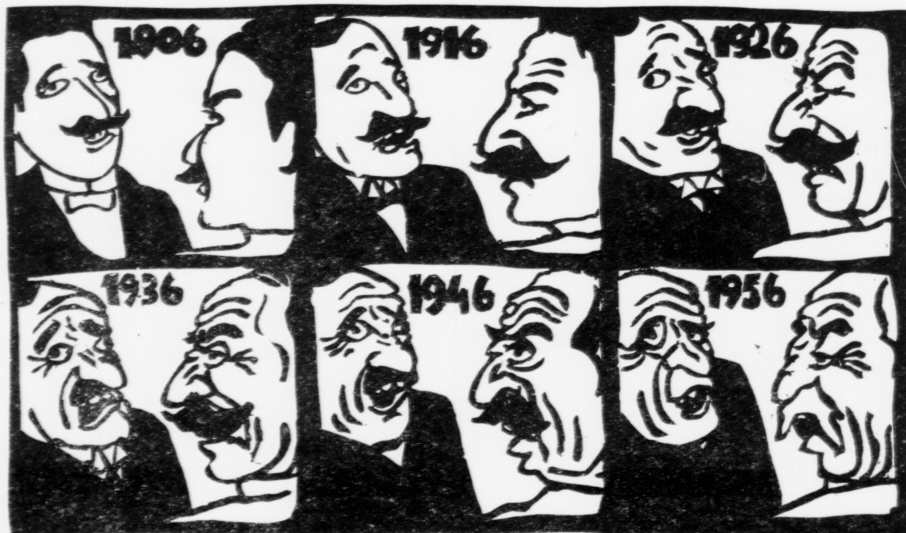
Og eftir at hava gjørt eina stutta meting av Moder Syvstjerne endar Otto Gelsted:

Man kan ikke tænke sig et værk, der i sin livs- bekræftelse står tidens destruktive pessimisme og kulturtræthed fjern- ers. Som William Heine- sen udtalte engang: — Vi har valget mellem at lade os drukne i livs- mysteriets grumsede vande eller søge at holde os oppe ved hjælp af vor- es kritiske fornuft. Vor tids dominerende pro- blem er ikke religiøst eller nationalt, dybde- psykologisk eller «personligt». Det er et medmenneskeligt, et socialt problem. Om man vil det eller ej, arbejder man enten under frem- skridtstillidens tegn med at klarlægge den sociale virkelighed, eller man giver sig hen til den fortvivlede parringsleg med formålsløshedens edderkøp — vel vidende at den i legens sidste fase vil fortære en og hænges ens ham op til tørring i sit spind.

William Heinesen og Jacob Olsen — Zahle — vóru teir fyrstu, sum fóru at tekna føroysk jólakort

Føroyskur politikkur

Keipumynd úr teiti frá 1943. Myndin sýnir teir báðar »høvdingarnar« í føroyskum politikki í mong ár — Andrass Samuelsen og Jóannes Patursson — upp gjøgnum árin. William teknaði, Stig skar

Keipumyndirnar eru ikki bert figurar — tær hava eisini sál

Pappirsklipp, oljumaðningar, trøllatekningar og illustrationir í jolablaðum og bókum eru tey listarligu avrikini, vit vanlig hugsa um, tá talað verður um lista-mannin William Heinesen. Men hann hevur eisini roynt seg sum keipumyndateknari — karikaturteknara.

Tey, sum eldi eru, minnst kanska teitini Jólarellið og Ólavsekuteitið, sum komu út í 1943 og einaferð eftir kriggið. Í hesum teitunum átti William allar keiputekningarnar.

Ein av teimum, sum skipaðu fyrri hesum teitunum, var Stig Rasmussen, prentari. Um hetta samarbeiðið við William greiðir Stig soleiðis frá:

— Aftaná at vit gövust við tí undirhaldandi blaðnum, Aldan, høvdu vit eina skuld, sum mátti fáast av vegnum.

(Aldan var eitt blað við luttum undirhaldandi til-

fari, sum Stig Rasmussen og Poul Joensen, Poul í Mykinesi, gövu út fyrstu krigsárin. Kápan á Alduni var skrydd við linoleumsskurðum, sum føroyskir listamenn gjørdur. Hesir vóru prentaðir í litum. Aldan kom út í 19 mánaðir í 600–700 eintøkum).

— Vit vóru tí nakrir ungir menn, sum avgjördu at geva út eitt teiti fyrri á tann hátt at fáa pengar til skuldina. Í hesum sambandi vøndu vit okkum til William, tí vit vistu, at hann dugdi at tekna karikaturar — keipumyndir. William var sum altíð positivur og tók dyggiliga undir við ætlanini, og teknaði alt til bæði Ólavsekuteitið og Jólarellið — og tað stóð ikki á hjá honum at tekna.

William teknaði — Stig skar

— Teitini lögdu vit til rættis á tann hátt, at vit fyrst gjørdur eitt resumé yvir hendingar, sum vóru farnar fram. Hetta lótu vit so Williami, sum so valdi tað út, sum hann helt vera vert at gera okkurt við.

— Sjalvur gjørdi William ikki tekstir til tekningarnar, men tó gjørdi hann

okkurt saman við Heðini Brú.

— Sum sagt so vóru vit fleiri og fór innihaldið, tekningarnar, so frá Williami til næsta mann, sum so gjørdi tekst til tað, sum hann kundi siga okkurt um. Soleiðis fór tilfarið frá einum manni til ein annan og at enda varð so alt tilfarið skipað.

— Hetta var jú undir krignum. Skipasambandið var kvett og klicheir kundu ikki gerast í Føroyum tá, so eg skar allar tekningarnar hjá Williami í linoleum, sum vit so brúktu til prentingina. Til síðst var eg heilt kenur í tí einfaldu og fráliku strikuni hjá honum.

Kendu mannin av tekningini

Stig metir, at William er ein stóur karikaturteknari og visir á tvey dømi:

— William hevði einaferð teknað ein mann, sum hann ikki fekk at líkjast. Men, um vit vildu, kundu vit brúka tekningina — annars gjørdist ikki við.

— Meðan vit arbeiddu við teitunum eitt kvøldi, studeraðu vit tekningina og vistu ikki rættliga. Men tá vit seinri um kvøldið fóru í gjøgnum býin, sigur ein av okkum: »Er hatta ikki maðurin á tekningini?« So beinrakin var tekningin kortini!

Elegantasta hann hevur gjørt

Umframt samarbeiðið um hesi nevndu teitini, hava William og Stig havt ann-

Latið eisini

lortamásan

hava frið!

Sálin í persóninum var við

— Eina aðru ferð hevði William teknað eina mynd av Hákon Djurhuus, men sjálvur dugdi eg ikki at siggja nakran karikatur í henni. Kortini avgjördu vit at brúka hana, tí alt arbeiddið bleiv gjørt ókeypis og vit kundu ikki soleiðis kassera nakað.

— Men ein dagin sat eg í einum húsum og hugdi út gjøgnum eitt vindeyga. Uttan fyrri stóð Hákon Djurhuus og prátandi við ein mann. Tá eg soleiðis hevði eygleitt Hákon eina góða letu, kom knappliga tað fram, sum William í síni tekning hevði viljað havt fram og vist á.

— Nei, William sá ikki bert persónin sum ein figur, men eisini sum ein persón við eina sál, og letur linjurnar greiða frá tí, sum býr inni í manninum.

— Í hesum sambandi uppdagaði eg eisini, at William næstan blundandi kundi tekna hvørt einasta mansbarn í Havnni.

að samstarv í samband við prenting av ymiskum, sum William hevur teknað.

Nýliga hevur Stig prentað apotekskonvoluttar, sum William hevur skrýtt við klipp-mynd:

— Tað er heilt imponerandi, at hann hevur kunnað gjørt hetta, nú hann fer um tey 80. Hetta er nakað av tí elegantasta, hann hevur gjørt, heldur Stig.

Annars var tað fyrsta, sum teir gjørdur saman, káputekningin til yrkingasavnið Den Dunkle Sol. William hevði skorti ein gráan hest, sum Stig so skuldi prenta við tí rætta gráa litinum. Tað tók ein dag at koma fram til tann rætta litin. Hetta var fyrstu ferð teir møttust.

WILLIAM HEINESEN & HEÐIN BRÚ

Teir av teimum fáu, ið hava ans fyrri øðrum eini tekiðskasala, bnfafundum eða innihaldandi politiskum fofundssangum.

Føroyar í dag: Í hesum øðrum eru menn farnir undir at gera eina roynd at gera eitt nýtt blað av herum lýsingum. Blaðið eitur »Timin«. Og hetta blaðið røkur just í okkara friðleysis og bráðrúna tíð eitt tydingarmikið stov, nevniliga tað, at veita tí lesandi fólkinum matnaðir og evgna livið.

Timin: Triðja sálin í »Socialinum« hevði sæð m.a. at lýsingar vóru andskavandi. Men nu lýksði hon at fara sama veg, sum »votregil« í dagstívi. 3. ferð, ið hon kom, var ikki meir enn breiðgeislin eftir, alt hitt var vordid til lýsingar.

Fer.: Men »Timin« er kortini alsamt eitt friðarligt blað, ið hvussu er við víkjandi í, tað skrivar um Fer. í Dag.

Timin: Ein vísur stendur undir borum.... Eftir sita eini friðarligt foreldur.

Fer.: Vit eru gladdir við at luttu okkara gamla vin Timan allur og takka fyrri ta vøkru, men av bráðu gravalu, hann hevði til okkum beint aðrenn hann sjálvur politiskt fór undir grønu torvu.

EINAR JOENSEN

Hevur skald til beiggja!

Keipumynd úr teiti frá 1943. Myndin sýnir blaðstjóran, prentaran Einar Joensen, á blaðnum »Timin« og Heðin Brú og William, sum stjórnaðu eina síðu í Føroya Sosialdemokrati, »Føroyar í dag«. William teknaði, Stig skar